

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Om samlet Skoletid.

Indbydelseskrift

til

Frederiksborg lærde Skoles aarlige Hovedexamen

i September 1844.

af

Dr. **H. M. Flemmer.**

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. C. Scharling.

Saavidt mig er bekjendt, have hidtil ingen andre vægtige Stemmer af erfarne Skolemænd offentlig hævet sig imod samlet Skoletid, end Rectorerne Jengerslev og Blache samt Prof. M. Nielsen og Statsraad Bloch, dog de 3 sidste kun leilighedsviis og uden videre at motivere deres Mening med Grunde. Derimod have foruden Forfatteren af disse Blade endvidere Statsraad Niisen, Dr. Krarup, Mag. Hammerich, daværende Institutbestyrer B. Borgen og Rector K. C. Nielsen ubetinget, tildeels i udførlige og motiverede Afhandlinger, yttret sig for samlet Skoletid*). Rector Lange har billiget dens Indførelse i de øverste Classer. Af yngre Skolemænd veed jeg Ingen, der offentlig har yttret sig om denne Materie, uden daværende Adjunkt, nu Pastor, Petersen, Overlærer Trojel, Adjunkt Hundrup, samt Cand. Bohr, den første imod, de to sidste ubetinget for samlet Skoletid, Trojel med Betænkeligheder, der dog ikke vare af anden Besskaffenhed, end at han ubetinget har tiltraadt den Besslutning i et her for et Aar siden afholdt Læremøde, at bede om at vi maatte beholde samlet Skoletid.

---

*) For Tilhængere af samlet Skoletid maae rimelighviis ogsaa ansees de nylig tiltraadte Besslyrere af Metropolitansskolen, Borgerdhdsskolen i Kbh. og det von Westenske Institut, da de i modsat Fald rimelighviis ved deres Tiltrædelse vilde have gjenindsført deelt Skoletid.

Naar det endvidere betænkes, at hele Universitetet paa en Maade har erklæret sig for Ideen, (skjøndt Forholdene der rigtignok i mange Henseender ere anderledes) ved i Reglen at affkaffe Eftermiddagsforelæsninger, og at de fleste større kbhavnske Instituter, ogsaa de hvis Bestyrere Intet have skrevet om denne Materie, f. Ex. Prof. Maribo, og samtlige Pigeinstituter, hvor dog Eleverne ikke kunne antages at være legemlig stærkere end i de lærde Skoler, og hvor der ikke kan være Tale om den vilde men for Helbredet gavnlige Tummel i Friquartererne eller om gymnastiske Øvelser, have indført samlet Skoletid, saa torde det befindes, at hvad enten man vil tælle eller veie de Stemmer, som hidtil offentlig have erklæret sig om denne Materie, deels i Gjærningen ved at indføre samlet Skoletid, deels i offentlige Blade og Programmer, bliver Resultatet betydeligt i Faveur af samlet Skoletid. Thi det sees let, at man ingenlunde kan ubetinget regne alle dem, som have beholdt deelt Skoletid, for Forsvarere af det Gamle: hvor de huuslige Forhold, saaledes som i de fleste Provindsbyer, ere imod det, maa man, hvor høit man endog skatter Fordelene af det Nye, være tilbøielig til at beholde det Gamle. I Øvrigt har det endog forundret mig, at ikke flere have ladet sig høre mod samlet Skoletid; det Nye pleier i Almindelighed at møde mere Modstand, tilmed da Ingen tør sige at det Gamle i dette Tilfælde er absolut og ubetinget fordømmeligt; og det er udenfor al Tvivl, at det Gamle tæller Endeel Tilhængere, som endnu ikke have erklæret sig, især blandt de ældre Skolemænd, hvilke allerede deres Alder efter Naturens Indretning maa gjøre utilbøielige til Forandring. Vi have da egentlig kun med een eneste Modstander at gjøre, Rector Singslev, naar Spørgsmaal er, hvem der hidtil har erklæret sig offentligt, udførligt og med Grunde; og jeg har altfor megen Agtelse for denne Mand

til at antage, at han ikke skulde ville antage Grunde ligesom han selv har givet Grunde, eller at efterfølgende Vinier i mindste Maade skulde forstyrre mit Venskab.

Egentlig bør Spørgsmaalet stilles saaledes: Kunne Disciplene for deres Helbreds Skyld taale samlet Skoletid, der hvor de huuslige Forhold ikke ere til Hinder for denne Indretning? Thi hvis dette Spørgsmaal besvares bejaende, vil det ved en fordomsfri Betragtning være indlysende, at samlet Skoletid indeholder for alle Bedkommende saa overveiende Goder, at at man ikke et Dieblik kan betænke sig paa at foretrække den for deelt Skoletid. Den Kongelige Direction for Universitet og de Lærde Skoler har i en Cicularskrivelse af 29 Aug. f. A. givet en Fremstilling af de Grunde, der anføres imod samlet Skoletid og i denne Anledning æfket forskellige Skolemænds Betænkning. Det er disse Grunde, som jeg her agter at drøfte, for største Delen ved at lade afstrykke den af mig dengang afgivne Betænkning, ordret eller i Udtog. Det ligger i Sagens Natur, at jeg her ofte har benyttet mine Forgjængere, navnlig Statsraad Nielsen og Rector K. C. Nielsen, hvilket det formeentlig maa være tilstrækkeligt at bemærke en gang for alle.

- 1) „At i saamange Timer paa hinanden fortsat Underviisningsarbejde vil let kunne have og vil udentvivl efterhaanden faae en sløvende Indflydelse paa Lærerne.“

Ingen Lærer er forpligtet til at overtage Mere end 4 Underviisningstimer dagligt. Saalænge man havde deelt Underviisningstid, havde mangan Lærer 4 Formiddagstimer i Mad, uden at der dengang befrygtedes nogen sløvende Indvirkning heraf paa hans Underviisning. Heller ikke kan det efter min Erfaring i Reglen ansees for særdeles anstrængende for en yngre Mand at undervise 4 Timer i Mad. Jeg selv

har gjort det indtil for et Par Aar siden; og i en yngre Alder har jeg endog underviist langt flere Timer i Mad uden at føle mig mat eller sløv i sidste. Rector Ingerslev gjør mig i denne Anledning den Compliment, at han har kjendt saa Mænd med den Udholdenhed, som jeg besidder. Jeg tager imod Complimenten, men jeg maa dele den med de fleste af mine nuværende og forhenværende Medlærere, navnlig med Rector Ingerslev selv, der som Overlærer i Randers ofte i et længere Tidsrum udholdt at undervise saagodt som hele Dagen i Mad, uden at jeg nogensinde forlanger bedre og livligere Underviisning, end den han gav den allerførste Time. Man maa her vel erindre, at Læreren's Virksomhed ved en Skole er en ganske anden, end den academiske Docent's paa Cathedret. Ligesaa utilbørligt, som det vilde være af den sidste at kræve 4 Timers daglige Forelæsninger, fordi man af Skolemanden kan kræve 4 Timers daglig Underviisning, ligesaa utilladeligt er det paa den anden Side at slutte fra den academiske Docent til Skolemanden, og mene at fordi 4 Timers Forelæsning i Mad vilde være et uoverkommeligt Arbejde for hin, maa 4 Timers Skoleunderviisning i Mad ogsaa være uoverkommeligt for denne. Skolemanden ikke alene kan læse 4 Timer i Mad, men ønsker det i Regelen ogsaa, og betragter det for sit personlige Bedkommende som et stort Gode at have Eftermiddagen heel og udeelt til sin egen Disposition, deels til Studier og videnskabelige Arbejder, deels til Recreation. Men er en Lærer saa legemlig svag, eller har saa anstrængende Fag (Religion, Mathematik), at han ønsker 1 eller 2 Mellemtimer, saa kan han let faae dem, ogsaa ved samlet Skoletid, aldenstund Underviisningstiden i hver Klasse er 6 Timer dagligt og Intet nøder til at give en Lærer mod hans Villie enten de 4 første eller de 4 sidste Timer. Det er endog langt lettere ved Udarbejdelse af et Lectiøns-

schema at skaffe dem Mellemtimer, som ønske det, end at befrie dem derfor, som ikke ønske det. — Hvis en Lærer ønsker Extratimer i en Skole, saa kan han ogsaa faae een Mellemtime, da man dog ikke gjerne giver en Lærer Mere end een Extratime dagligt*). Desuden maa man antage at de der ønske Extratimer, først som samvittighedsfulde Mænd have prøvet om de have den dertil fornødne legemlige og aandelige Udholdenhed**). Endelig, da de fleste Lærere af oeconomiske eller andre Grunde overtage flere private Timer dagligt foruden deres Skoletimer, saa er det uimodsigeligt, at disse, hvis Talen kan være om Sløvhed, ville være mindre sløve i den sidste Time paa Skolen, naar man ved samlet Skoletid anviser dem 4 à 5 Skoletimer om Formiddagen i Mad, end naar man ved deelt Skoletid anviser dem 2 à 3 om Formiddagen og 2 om Eftermiddagen. Thi i første Tilfælde nødes de til at henlægge deres private Timer til Eftermiddagen, og Skaden rammer da i al Fald deres private Disciple: i sidste

---

*) Her i Skolen, hvor 3 Lærere have Extratimer, har det ikke været mig muligt at befrie Nogen af dem for Mellemtimer, hvor gjerne de endog ønskede at faae alle deres Timer samlede.

***) Det er blevet yttret, at man burde give 3 Formiddags- og 3 Eftermiddagstimer „deels for at Disciplene kunne blive ret hjemme paa Skolen, deels for at Læreren kan blive istand til at overtage det størst mulige Antal Extratimer.“ Skulde dette Princip strængt og consequent gjenneføres, saa maatte man indrette det saaledes, at der fra om Morgenen Kl. 8 til om Aftenen Kl. 10 altid var een Klasse tilstede paa Skolen. Saa kunde en Lærer faae 10 Extratimer dagligt foruden sine ordinaire 4, og naar han tillige lod Tesser og Slaapros bringe derhen, kunde det blive ret smukt huusligt og hjemligt. Men saa stor en Ven jeg ellers er af Huuslighed, torde dog dette blive lidt vel Meget af det Gode. I Overigt et det uensynligt, at Discipelen snarere vænnes til at betragte Skolen som sit Hjem ved at tilbringe der en længere Tid hver Dag uafbrudt, end ved at løbe flere Gange frem og tilbage.

Tilfælde udfylde de den Fritid, som Skolen giver dem fra Kl. 10 à 11 til 2 à 3 med private Informationer, og møde da ikke udhvilede men trættede til deres Eftermiddagsgjerning. Thi private Timer med en enkelt, ofte maadelig Glev, de trætte og sløve.

2) „De Aarsager, som i Hovedstaden efter de for samme egne huuslige og locale Omstændigheder der i flere Henseender gjøre samlet Skoletid ønskelig, passe ingenlunde paa Provindsstæderne.

Denne Indretning er maasse grundet, hvis man foran Provindsstæder indskyder Ordet **alle**. Jeg vil endog indrømme at Indvendingen maasse gjælder om de fleste Provindsstæder, navnlig i Sylland. Her i Frederiksborg er for det Første Skoleveien for adskillige Disciple ligesaa lang som for de kbhavnste og ulige ubequemmere. Vi have enkelte Disciple som boe $\frac{3}{4}$ og mange som boe $\frac{1}{4}$ Miil fra Skolen, deels i Nyhusene, deels i enkeltliggende Huse i Byens Omegn; og Ingen som kjender lidt til Forholdene, kan ansee det for gavnligt for Disciplene at lade dem oftere end høist nødvendigt passere en saa lang Skolevei paa slet brolagte eller ubrolagte, og utilstrækkeligt eller slet ikke oplyste Gader, om Vinteren i et bundløst Føre, ofte over den vilde Mark, uden By af tæt sammenbyggede Huse. Og selv uanset disse locale Forhold, er det fra et andet Synspunkt overmaade vigtigt baade i disciplinarisk og hygienisk Henseende at kunne være fri for Lys i Underviisningstimerne. Det er en gammel Erfaring, at de fleste Uordener forefalde ved Eftermiddagstimerne om Vinteren, deels i Timerne selv,*) deels paa Trappegan-

---

*) Har man blot eengang seet Lysepladernes væmmelige Tilstand efter endt Eftermiddagsunderviisning, da vil man have en tydelig Forestilling

gen naar Discipiene gaae hjem, deels og det endnu mere paa Gaden, saavel mellem Disciplene selv indbyrdes, som ved Sammenstød med andre Skoler og andre Dreng: Kjøbstæderne ere ligesaagodt forsynede med Badedreng, som Kjøbenhavn. Og at tilbringe 2 à 3 Eftermiddagstimer i den af en Mængde osende Lys eller Lamper forpestede Luft, der ikke kan skaffes tilbørlig bort til næste Morgen, er ligesaa skadeligt for Lungerne som de lave Udsædleres Skin for Dinene. Og vil man anbringe Lamper under Loftet eller paa Væggene (paa Bordene vilde de væltes), saa er Udsædlet for langt borte og Dinene lide da ogsaa.

Hvad de huuslige Forhold angaaer, saa er Levemaaden her i de Familier, hvorfra man i Regelen modtager Disciple, omtrent den samme som i Kjøbenhavn. Man staaer op Kl. 7 à 8, spiser som Følge deraf Frokost Kl. 10, hvilken Disciplene medbringe paa Skolen, og Middagmad Kl. 2, 3 eller 4. Saalænge Skoletiden var deelt og Underviisningen pauserede fra Kl. 11 eller 12 til 2, maatte altsaa Disciplene spise til Middag senest Kl. 1, altsaa senest 3 Timer efter Frokosten; havde altsaa ingen ret Appetit til Dagens Hovedmaaltid og gjorde som Følge deraf atter et Maaltid ved deres Hjemkomst Kl. 5, hvorved de atter fordærvede sig deres Aftensmad. Middagsmaden maatte de i flere Familier nyde udenfor deres Forældres Selskab, fik den halvraa eller opvarmet fra forrige Dag, sjelden saa betids at de kunde komme paa Skolen anderledes end forpustede og endnu tyggende paa den sidste Mundfuld. De Familier, som kunde indrette sig efter Skolens Orden, gjorde det, men for flere var det umuligt og

---

om hvad der er passeret i Timen, selv under Lærere i hvis Formiddagstimer der hersker exemplarisk Orden. Hvorledes man end indbretter Betragtningen, er det umuligt for Læreren at føre det tilbørlige Tilsyn.

for de fleste i mange Henseender generende og ubehageligt, navnlig hvor der vare Døttre som gik i Skole; thi disse kom ikke hjem før efter Kl. 2. Det behøves nu ikke at bevise, at 4 Maaltider om Dagen uden ret Appetit til de 3 sidste, og Mangel paa No til at nyde og fordøie Middagsmaden strider mod alle dietetiske Regler, ligesom det strider mod alle pædagogiske Regler at hindre endeel af Disciplene fra at samles ved Middagsbordet med deres Forældre og at rykke dem ud af Familielivets velgjørende Indflydelse, tilmed da Middagen i mange Huse er den eneste Tid, hvor hele Familien kan samles, om man endog ikke vil tage Hensyn til Huusmødrenes Klager over at skulle have Middagsmaden parat til to Terminer. Og at Disciplene, saalænge vi havde deelt Skoletid, sov i den første Eftermiddagstime, maaske ogsaa i den anden, det var ganske i sin Orden, skjøndt det just ikke var nogen god Orden. Hvorledes den huuslige Indretning er i andre Provindsbyer, skal jeg ikke kunne sige med Visshed; men saameget synes vist, at dersom det viser sig at samlet Skoletid medfører store Fordele for Disciplene, saa bør den huuslige Orden rette sig efter Skolens Orden ved denne Leilighed ligesom ved saamange andre.

3) „Samlet Skoletid er, saavidt vides, ikke bleven indført eller bifaldet paa andre Steder.“

Rector K. C. Nielsen siger i sit Program for 1843 p. 56, at denne Indretning er den herskende i de fleste franske Skoler. Hvorfra han har dette, veed jeg ikke; baade i Bugges og Ingerslevs Reiseberetninger anføres, at Underviisningen i alle Colleges royaux meddeles i 2 Formiddags- og 2 Eftermiddagstimer. Men i Tydskland, i det Mindste i Nordtydskland, er det en Regel, at der kun læses de 4 Eftermiddage, og da i Almindelighed kun Bifagene. Man har altsaa der

anerkjendt Rigtigheden af den Idee, om muligt at skaffe Disciplene Eftermiddagen til egen Disposition skjøndt man rigtignok kun har dristet sig til at udføre den halvt*). I Dvrigt vil den samme Indvending kunne gøres mod enhver ny Indretning i de første Aar efterat den er indført i det Land eller paa det Sted, hvor den Idee, som ligger til Grund for den, først har skaffet sig Indgang. Men er Ideen god, saa bliver den ikke slettere ved ikke at optages af Andre; er den slet, saa bliver den ikke bedre ved at optages af hele Verden.

- 4) „Den Erfaring, som nu i nogle Aar i denne Henseende er gjort hos os, er deels ikke fuldstændig nok til at være afgjørende, deels kan den ikke i alle Henseender ansees for noksom paalidelig.“

Er den ikke fuldstændig nok, saa lad den blive fuldstændigere ved at fortsættes længere. Imidlertid skulde jeg dog mene, at en circa 12 Aars Erfaring af en saa erfaren Skolemand, som Dr. Krarup, er saa fuldstændig og paalidelig, som man vel kan forlange, tilmed naar den i alle Maader stadfæstes ved Erfaringer af Mænd som Etatsraad Nielsen, Institutbestyrer W. Borgen, Prof. Maribo og flere Kbhavnske Institutbestyrere, foruden Rector K. G. Nielsen og Forf. af denne Afhandling. Man vil dog neppe frakjende os Evne eller Villie til at see nøiagtigt og berette sandfærdigt denne Indretnings Virkninger i **vore Skoler**. Hvilken fuldstændigere og paalideligere Prøve vil man forlange end 12 Aars Erfaring i een Skole og 4 à 5 Aars eller flere i adskillige andre, Erfaringer gjorte af Mænd, der dog vel uden Ubeske-

---

*) Jeg troer at have hørt, men er ikke vis i min Sag, at man i Norge i nogle Skoler har indført samlet Skoletid.

denhed kunne tillægge deres Erfaringer nogen Vægt, i det Mindste ligesaamegen som vore Modstanderes Ytringer om en Sag, som de aldrig have prøvet, og som ikke er af den Beskaffenhed, at den kan afgjøres ved apriorisk Raisonnement*) men udelukkende eller fortrinnsviis ad den empiriske Wei. Da jeg forlangte Tilladelse til at prøve denne Indretning, **var jeg tvivlraadig om dens Hensigtsmæssighed** (sfr. mit Program for 1841 p. 5 og 6); det Samme var Tilfældet med Etatsraad Niisfen og maaskee med Flere. Vi vare langt fra at være eensidig indtagne for Sagen eller blændede af det Nye, Colossale, Piquante, Driftige i Ideen. Ideen forekom mig overmaade simpel, ingenlunde skiftet til at gjøre sær Opsigt, men altid værd at prøve for derefter at dømme. Jeg, og saavidt jeg har kunnet erfare, Alle som have prøvet den af fri Villie, ere blevne overbeviste om dens Gavnlighed og Hensigtsmæssighed **for vore Skoler** ifølge de særegne der stedsfindende Forhold. Videre strække vore Paa-stande sig ikke; vi undertjende ikke Andres Paastand om at den for deres Skoler efter de der stedsfindende Forhold vilde være mindre anvendelig eller endog aldeles uudsørlig. Ikke blot huuslige og locale Forhold men ogsaa Meget andet maa her komme i Betragtning, navnlig Disciplenes hele Aand og Tænkemaade, hvorvidt de i det Hele ere modne eller umodne til at betroes en større Frihed; hvorvidt de besidde nogen videnskabelig Sands og Interesse; hvorvidt deres nærmeste Omgivelser kunne forventes at ville assistere Skolen med at føre Disciplene til Gemyt, at en saadan Indretning kræver af dem en forstandigere og selvstændigere

---

*) Endnu mindre kunne Lægers Attester relevere Noget i denne Sag, der efter sin Natur ene og alene hører for Skolemændenes Forum som rette Vedkommende.

Regulering af deres Frihed. Fremfor Alt kræves der at vedkommende Skolebestyrer og Lærere ikke ere forud indtagne mod Foranstaltningen; thi i saa Fald kunne de ikke Andet end begaae saamange Misgreb, at Sagen maa mislykkes. Til saadanne Misgreb regner jeg navnlig det, at Prof. M. Nielsen ifølge sit Program for 1841 p. 67 har, efter nødvendigheden at have indført samlet Skoletid, forøget de mindre Disciples skriftlige Arbeide, „for hjemme dermed at udfylde Noget af Tiden“. Naar en saa forstandig og dygtig Skolemand kan træffe en Foranstaltning, der tilintetgjør en af de vigtigste Fordele af samlet Skoletid, nemlig at Disciplene ved den faae en større virkelig Fritid til deres egen Disposition, saa har man sikkerlig Grund til at ønske, at Ingen maa bringes til at indføre samlet Skoletid imod sin Overbeviisning.

- 5) „Et saa stort Antal af sammenhængende Underviisningstimer maa befrygtes at ville i nærmere eller fjernere Følger virke skadeligt paa Disciplene baade i fysisk og psykisk Henseende.“

Dette kunde man vel have nogen Grund til at frygte for, saalænge man ikke havde prøvet det, men efterat en i flere Aar fortsat Erfaring har viist det Modsatte, maa Frygten erklæres for aldeles grundløs. Og forsaavidt man ved Udtrykket „fjernere Følger“ har villet antyde, at de skadelige Følger, legemlig Svækkelse af overdreven legemlig Anstrengelse, og en vis sygelig Exaltation af aandelig Over-spændelse, først skulde vise sig om 20 à 30 Aar, ja maaske først i den følgende Generation, og i denne Anledning i stærke Udtryk har talt om den Synd, man begif mod de usødte Slægter, da maa Muligheden af saa fjerne, først efter saa lang Tid fremtrædende Virkninger paa det Bestemteste benæg-

tes*). Kunde samlet Skoletid indvirke skadeligt paa Disciplenes Sjæl og Legeme, da maatte disse Virkninger vise sig ikke blot inden 4 Aars men inden 4 Maanedes Forløb. Her er ikke Talen om svære Strabadser og uhyre Anstrængelser, som en Tidlang udholdes af en hærdet Mand, uden tilsyneladende at afficere ham synderligt, netop fordi han er hærdet, men som dog tilsidst nedbryde hans Helbred eller komme igjen, som man siger, naar han bliver gammel. Hvad en Dreng, paa hvem Alt indvirker øieblikkeligt, som bliver bleg ved at undvære een Aars Søvn, som bliver fed hver Sommerferie og mager ved et ubetydeligt Ildbefindende, udholder i 4 Aar, som her, uden at miste sit Huld eller sin Appetit eller sine røde Kinder eller sin ungdommelige Munterhed og Livlighed, det kan aldrig nogensinde blive hans Helbred eller endnu mindre hans ufødte Uffom skadeligt. Saalænge mine Disciple fortære en saadan Frokost, som jeg hver Dag seer dem gjøre, saalænge de i Friquartererne tumle sig lystigt om imellem hverandre og ikke sætte nogen Fornøielse over den at slaes i al Venfæbelighed, fort saalænge de vedblive i Sind og Skind at være rigtige Drengene til deres 15de à 16 Aar og at bevare deres Friskhed i Sindet, deres ungdommelige Fyrighed og Livsglæde lige til deres Dimission og forhaabentlig længere; saalænge de Enkelte, der ved deres Indtrædelse i Skolen ere sygelige eller forlæste, efter nogen Tids Forløb faae et sundere og rasere Udseende; saalænge

---

*) Man vilde desuden ofte komme ind i en væmmelig Sæle, hvis man skulde efterspore alle Aarsagerne til en Generations physiske Beskaffenhed, og hvem i Verden torde vel driste sig til at paastaac, saafremt den nærværende Generation skulde befindes at være legemlig og aandelig svag, at dette da ene grundede sig i Misgreb af de Skoler, hvori deres Fædre havde gaaet. Hvor utallige samvirkende, ofte uopsportlige Aarsager bestemme ikke baade det enkelte Individ og en heel Generations Helbredstilstand?

vi Lærere snart hos En, snart hos en Anden maae moderere vilde Udbrud af ubændigt Drengemød; kan jeg ikke nære nogen Frygt for mine Disciples physiske eller psykiske Velbefindende, men maa tvertimod antage, at dette fremmes og befordres netop ved den Indretning, hvorfra man befrygter en skadelig Indvirkning. Var der nogen Fare, saa vilde der ikke behøves 4 Aar til at omskabe alle mine Disciple til saadanne blege, huulsiede Spøgelses, som man desværre af og til møder paa Kbhavns Gader*), uden at dog dette kan tilskrives vedkommende Skole, men forskjellige andre Grunde, oftest en forkeert huuslig Opdragelse, i det Forældrene fra deres spæde Alder, maaske i den bedste Mening, beskæftige dem med stillefiddende Lege, sende dem i Skole i en Alder, da Have, Mark og Eng burde være deres rette Tumleplads, og saaledes frembringe af dem Drivhuusplanter, opskudte ved en kunstig Varme men uden Saft og Kraft til at udholde Livets Sommerhede eller Esteraarsstorme; smaa forlæste Lærde**) som i Drengesaarene have forbrugt hele det Fond af aandelig og legemlig Dygtighed, som Skaberen havde givet dem til Brug for hele Livet.

Jeg sagde at Disciplenes legemlige og aandelige Sundhedstilstand netop fremmes og befordres ved samlet Skoletid. Hvorledes jeg mener dette, skal jeg ret strax vise. I det man nemlig taler om et stort Antal sammenhængende Underviisningstimer, maa jeg bemærke, at egentlig er hverken Antallet stort eller Timerne sammenhængende. Man taler bestandigt om 6 sammenhængende Underviisningstimer, mens man i det Høieste burde tale om 4 à 5 med betydelige Pauser imellem. Jeg antager at 6 Timers Forbliven paa Skolen nu overalt er anseet for Normaltallet, som ikke lettelig maa overskrides, i det Mindste kun ubetyde-

*) Etundem ogsaa andensteds, dog i Kbhavn naturligviis hyppigst.

**) Naar jeg seer 12 Aars Drengelæse Callust og 7 Aars Drengelæse Madvig's Grammatik, saa gysar jeg.

ligt. Men heri er indbefattet Underviisningen i Sang, Gymnastik, Tegning, Calligraphi, der deels er en Recreation, deels ikke kræver nogen aandelig Anstrængelse. Naar disse Fag fradrages, bliver der her i Skolen, hvor dog hver Klasse har 38 Timer ugentligt, kun tilbage 34 Timer for de to øverste, 30 for de to mellemste og 28 for de to nederste. Hveranden Time pauseres 5 og hveranden 15 Minuter, hvilke Pauser samtlige Disciple uden Undtagelse tilholdes at tilbringe paa Gymnastikpladsen naar Veiret tillader det, og i hvilke det strængt paasees, at Ingen beskæftiger sig med Læsning, om de endog en enkelt Gang for Veirets Skyld forblive oppe i Klasseværelserne. Og at overholde disse Bestemmelser er ikke forbundet med den allermindste Vanskelighed, blot at Inspecteuren eller den inspectionshavende Lærer gjør sin Pligt. Naar altsaa endvidere $4\frac{1}{2}$ Time ugentlig trækkes fra for Pausernes Skyld ($\frac{3}{4}$ Time hver Dag), saa bliver tilbage for de øverste Classer ikke fulde 5 Timer dagligt, for de to mellemste lidt over 4 Timer og for de to nederste ikke fulde 4 Timer, i hvilke de ere aandelig beskæftigede. Men indtil for ikke mange Aar siden, da man læste stadigt 7 Timer dagligt i hver Klasse, uden at have optaget Sang, Gymnastik og Tegning blandt Underviisningsgjenstandene, da sad hver Discipel, selv den yngste, aandelig beskæftiget 4 Timer i Råd, nogle Steder uden Frikvarteer, (i min Skolegang kjendte vi Intet til Frikvarteer) paa Skolebænken om Formiddagen og 3 om Eftermiddagen uden at man klagede. Havde man dengang ingen Betænkkeligheder ved at lade Disciplene udholde 4 Timer om Formiddagen, ofte uden Pause, og derefter 3 om Eftermiddagen*), bestandig aandelig beskæftiget, saa kan man

---

*) Ja, jeg veed een Skole, hvor man seruden de ordinaire 3 Eftermiddagstimer hveranden Dag havde 2 extraordinaire til latinff Stil.

nu ikke med Grund gjøre sig Betænkkeligheder ved at lade dem modtage lidt over eller lidt under 4 Timers aandelig Underviisning om Formiddagen med i det Mindste 5 større eller mindre indskudte Pauser og uden tilføjede Eftermiddagstimer. Jeg siger: i det Mindste 5 Pauser; thi man pleier gjerne at indlægge Timerne i Tegning og Calligraphi mellem de andre; dette er ogsaa en Pause fra den aandelige Anstrængelse. Det Samme kan ogsaa i mange Tilfælde skee med Gymnastiken. Og det er mærkeligt, hvilken Mandsefasticet Drengen besidder, hvor hurtigt han ikke blot ved en kort legemlig Hvile kan overvinde legemlig Træthed, men ogsaa ved en kort aandelig Hvile eller blot ved Overgang til en anden Beskjæftigelse kan afryste den aandelige Træthed. Var Talen om at høre et sammenhængende Foredrag, ikke blot af 4 men endog af 1 Time, da er der ingen Tvivl om at han vilde blive sløv inden Timens Ende; selv for den Borne er det vanskeligt nok at vedligeholde spændt Opmærksomhed under en Prædiken eller en Forelæsning, som varer over en Time, og neppe mange Studenter udholde at høre 4 eller 5 Timers Forelæsning i Rad. Men det er aldeles utilbørligt at ville bedømme den Anstrængelse, som det koster Disciplen at følge den ideligt verlende og paa mangehaande Maader oplivende Skoleunderviisning, efter den Anstrængelse, som det vilde koste Studenten i samme Tidslængde at følge et sammenhængende, strængt videnskabeligt Foredrag. Man sammenligner her aldeles ueensartede Gjenstande, hvad enten man betragter de Individier, som undervises, eller de Gjenstande hvori, eller den Maade hvorpaa der undervises. I Skolen er den erotematiske Methode den fremherskende fremfor den acroamatiske, ja i de fleste Timer hersker hin udelukkende. Ligefom nu den Borne, der trættes ved at høre 1 Times Prædiken, ikke bliver sløv ved at deeltage i en vi-

denkfabelig Samtale paa flere Timer, saaledes ogsaa Dren- gen. Vilde man i en heel Time i Råd gjennemgaae for ham Cornelius eller Cicero eller Homer, saa vilde han snart sløves. Men da Examinationen, som er en Samtale, hvori alle Disciplene deeltage*), altid optager den ulige større Deel af Timen, ofte den hele, saa bliver Disciplen ikke videre træet, end at han ved den større eller mindre Pause, som gives inden den næste Times Underviisning, og ved den muntre Tummel, som i denne finder Sted paa Gymnastikpladsen, har afrystet al aandelig Træthed og føler sig ligesaa frisk, som i det Dieblik da han mødte paa Skolen. Ingen af Lærerne her har bemærket nogen særdeles Uopmærksomhed eller Sløvhed i Slutningstimen; derimod er det mig bekjendt, at Disciplene endogsaa ikke fjeldent, for at kunne være frie den sidste Deel af Eftermiddagen, naar en fælleds Leg, en Skov- tour eller andet deslige var aftalt*), have strax efter deres Hjemkomst fra Skolen sat sig til Bogen og lært Lectierne til næste Dag, og ved Examinationen viist, at de ingenlunde vare gaaede sløve og aandelig svækkede til dette Arbeide. At fornuftige Forældre i Reglen bør afholde Disciplene herfra, er et andet Spørgsmaal; men at de af og til i en snever Wend- ing gjøre det og kunne gjøre det, er et uimodsigeligt Beviis

---

*) Ved at bevirke dette viser Læreren sin pædagogiske Dygtighed. Den Examinerer, der betragter det som Examinationens Hovedopgave at afskaffe Lectien for at give en Character, han er maasse en god Hæsemassine, men Lærer er han ikke.

**) Ogsaa dette er en Anbefaling for den samlede Skoletid, at den aabner Disciplene Muligheden af at kunne engang imellem med For- ældre eller Kammerater deeltage i en eller anden Eftermiddagsglæde, hvorfor de ved deelt Skoletid vilde have været udelukkede. Hvor- meget dette kommer deres legemlige og siælelige Sundhed tilgode, veed enhver tænkende Opdrager.

for at de, efterat have tilbragt 6 Timer paa Skolen, vende hjem ikke svækkede og sløvede og udmattede, men i alle Maader aandsfriske.

Hvorfra og naar skal da den physiske og psykiske Svækkelse komme, som man befrygter? I gamle Dage udholdt man det, som var meget værre: man udholdt omtrent det samme Antal Formiddagstimer som nu, og derefter 3 Eftermiddagstimer. Man var overlæstet, det nægtes ikke, men man udholdt det dog, og Antallet paa dem, som toge Skade i fysisk og psykisk Henseende, var ikke saa stort, som man skulde have ventet: det er mærkeligt hvad et Menneske kan udholde. Alligevel maa enhver Menneskeven glæde sig over, at man nu er kommet til den Erkjendelse, at den Anstrængelse, man dengang fordrede af Disciplene, ikke blot var overmenneskelig men ogsaa umenneskelig; og jeg skal ikke være den Sidste til at antage enhver Foranstaltning, hvorved der endnu bedre end hidtil er skeet, tages Hensyn til Disciplenes physiske og psykiske Velværen. — Saaledes paaftaae Modstanderne af samlet Skoletid, at naar man nu indskrænker hele Skoletiden, Gymnastik indbefattet, til 6 Timer dagligt, saa bør denne Tid fordeles paa Kl. 8—11 Formiddag og 2—5 Eftermiddag, for at skaffe Disciplene 3 Timers Hvile midt paa Dagen, saa at de kunne møde med friske Kræfter til de 3 sidste Timer; thi de ville dog altid, mener man, efter en Underviisning af 3 Timer, være mindre oplagte til at vedblive at modtage Underviisning endnu i ligesaa lang Tid. Ja kunde disse 3 Middagstimer virkelig blive en Hviletid. Men Enhver husker ret godt fra sin egen Skolegang eller har ved Sønner og Pensionærer erfaret, hvorledes de blive anvendte. Om det endog en enkelt Gang har været muligt for Disciplen at forberede sig om Aftenen tilstrækkeligt til alle den følgende Dags Pensa, saa har han dog om Mid-

dagen ingen No paa sig, men anvender denne saakaldte
 Fritid til paa Ny at gjennemgaae Lectierne og det destomere
 jo flittigere han er og jo mere han altsaa trænger til Hvile.
 Men i de allerfleste Tilfælde skulle de lære af Nytt; fordi han
 har udsat og været nødt til at udsætte Forberedelsen paa
 Eftermiddagstimerne til om Middagen. Han maa altsaa ile
 hjem Kl. 11, strax fare i Bøgerne, spise Middagsmaden i
 Hui og Hast med Bogen ved Siden, og derefter atter 3
 Timer paa Skolen. Om han under saadanne Omstændig-
 heder kan siges at være udhyllt, og om der kan ventes
 synderlig Gavn af Eftermiddagstimerne, det er et Spørgs-
 maal, som neppe kan besvares bejaende, især naar man
 betænker, at selv Manden er uskicket til aandelig Virksomhed
 strax efter Middagsmaaltidet, om endog den nærmeste Tid
 før Middag ikke har været anvendt til Arbeide. Og her ska
 Drengen møde til Eftermiddagstimerne efter 6 Timers
 uafbrudt aandelig Beskæftigelse. Naar han da endelig taliter
 qualiter har udholdt de 3 Eftermiddagstimer tillige 3: arbeid-
 det uafsladeligt 9 Timer fra Kl. 8 til Kl. 5, er han naturlig-
 viis aldeles uskicket til strax at tage fat paa næste Dags
 Pensa, men han maa; thi Nøden er før Døren. Men det
 vil ikke gaae; han bliver desuden snart afbrudt ved Aftens-
 maden, og derefter er han søvniig og døsig af den unaturlige
 Anstrængelse. Kjæmpende en Tidlang med Sønnen kaster
 han sig tilsidst ligefra Bogen i Sengen, drømmer om Nuller
 og resterende Lectier, og vaagner næste Morgen til den samme
 Plage uden at have nydt en sund og vederqvægende Søvn.
 — Men naar han ved samlet Skoletid forlader Skolen Kl. 2,
 saa er han færdig med den Dags Skolearbeide og kan med
 No i et Par Timer tage sig en Frihed, som bliver en virkelig
 Frihed for ham, og som falder netop paa en Tid af Dagen,
 der om Vinteren er beqvem til at bevæge sig i fri Luft og

om Sommeren, som den bedste Tid af Dagen, er saare ubequem til at arbejde i. Naar han saa tager Bogen fat Kl. 4, saa kan han, fordi han er udhvilt og fordi han har en samlet Arbeidstid, hvori der altid er mere Forslag end i en ligesaa lang men i flere Dele adsplittet Tid, blive færdig saa betids, at han endnu har et Par Aftentimer fri, og kan sove rolig ovenpaa fuldendt Dagsværk. Jeg antager nemlig, hvad Erfaring har lært mig, at det Høieste en Discipel med almindelige Evner behøver til at lære sine Dagspensa tilbørligt, naar han uforstyrret kan sidde ved dem, er 3 Timer i de lavere og 5 Timer i de høiere Classer, naturligtviis under Forudsætning af at han har været tilbørlig opmærksom paa Skolen, og at han er stadig flittig, saa at han ikke har Huller i sin Kundskab.

Resultatet af denne Sammenligning er da, at naar Spørgsmaalet er, om der ved samlet eller deelt Skoletid sørges bedst for Disciplens physiske og psykiske Velbefindende, maa Svaret absolut falde ud i Faveur af samlet Skoletid, saavist som en virkelig Frihed, uforstyrret Madro og Hvile umiddelbart efter Dagens Hovedmaaltid, en rolig Søvn efterat have tilbragt et Par Timer i sin Families Skjød, og et tilfreds Sind beforder Sundheden bedre end en illusorisk Frihed, en i Virkeligheden næsten uafbrudt Spænding fra om Morgenens Kl. 7 à 8 til om Aftenen Kl. 10, en forstyrret Fordøielse af Dagens Hovedmaaltid, en urolig og slappende Søvn med onde Drømme, og et vrantent og pirreligt Humeur ved Betragtningen af sin glædeløse Barndom og Ungdom, der uden Ro og Hvile jages fra Arbeide til Arbeide.*)

---

*) Det er mærkeligt at man i denne Debat saa ofte paaberaaber sig Lovinsers bekjendte Skrift, og altsaa for det Første glemmer at

6) „De Fordele, som ved denne Indretning skulde opnaaes for Disciplene ved at forskaffe dem mere Fritid til Forberedelse og Selvbefjæftigelse, ville i Virkeligheden neppe vindes og maaske ville snarere mislige Følger deraf spores ogsaa med Hensyn til Uvændelsen af deres Tid“.

Denne Indvending kan jeg kortelig besvare med Resultatet af min og samtlige Medlæreres Erfaring, at disse Fordele hos os i Virkeligheden **ere** vundne, og altsaa **kunne** og **ville** vindes. Vi ville ingenlunde nægte, at det i Begyndelsen gik som vi havde ventet, at nogle af Disciplene ikke forstode at bruge den vundne større Frihed og at nogle af Forældrene ikke syntes ret at begribe deres Forpligtelse til i denne Henseende at staae Skolen bi. Men det gik ogsaa i en anden Henseende som vi havde ventet, at dette kun vilde være en Dvergang; Fliden har i de sidste Aar været i stadig Tiltagen og som Følge deraf Disciplenes Fremgang mere tilfredsstillende end før. Vi have naturligviis her, ligesom i enhver anden Skole, Disciple med hvilke vi ingenlunde kunne være tilfreds, men i det Hele maae vi erklære at Disciplene gjøre deres Pligt og gjøre den villigt og med Lyst, og at vi i denne Henseende spore en mærkelig Forandring til det Bedre frem-

---

hans Klager efter en omhyggelig Undersøgelse og indhentede Erklæringer fra samtlige Gymnasialdirectorer bleve erklærede for grundløse af det preussiske Underviisningsministerium; for det Andet, at om der end var Grund til at klage over Ungdommens Sundhedstilstand i de preussiske Gymnasier, saa vilde disse Klager netop ramme Skoler med deelt og ikke med samlet Skoletid. Det er altsaa saa langt fra at Lorinser kan gjælde som Autoritet mod samlet Skoletid, at han tværtimod, hvis han skal nævnes i denne Debat, maa gjælde som Autoritet for den, forsaavidt som det er beviist at den samlede Skoletid er gavnligere for Disciplenes Helbred end den deelte.

for dengang da Underviisningstiden var deelt. Det vilde ogsaa være mærkeligt, dersom Disciplenes Flid og Fremgang ikke skulde befordres ved en Indretning, hvorved det bliver dem ulige lettere at opfylde de Fordringer, vi gjøre til dem, idet de deels faae en længere Tid til deres Disposition, deels en Tid som ligger bekvemmere baade til Arbeide og til Recreation. At den Tid, som stilles til Disciplenes Disposition, virkelig er længere ved samlet end ved deelt Skoletid, fremgaaer for det Første ved et simpelt Regnestykke, idet der medgaaer mindre Tid til at gaae Skoleveien 2 end 4 Gange; og hvad der saaledes bespares, hvilket ved en Skolevei af $\frac{1}{4}$ Miil eller derover ikke er saa Lidet, det vinde Discipline til Deres Fritid. Man kunde her maaske ville sige, at den Tid, der bruges til at tilbagelægge Skoleveien, er at beregne Discipline som Fritid og Recreation. Men denne Paastand er grundfalsk: en daglig gjentagen nødtvungen Gang med fuld Oppakning af Bøger og med Hovedet fuldt af Lectierne kan aldrig betragtes som en Forfriskelsestour. For det Andet maa man betænke, at om endog deres Fritid ikke var bleven extensivt større, saa bliver den det i ethvert Tilfælde intensivt; thi det er unægteligt, at der i en ligelang Tid er ganske anderledes Forflag, naar den er samlet end naar den er splittet. Det er ikke blot Mænd men ogsaa Drengene der lettere fuldende et Arbeide i 2 Timer, naar de kunne sidde ved det i usforstyrret Ro, end i 4, naar de idelig kaldes bort fra det, saasnart de have faaet Tankerne vel samlede til det. Den Discipel altsaa, som kan lære sine Pensa tilstrækkeligt ved f. Ex. 3 Timers sammehængende Arbeide, vil, hvis han skal fordele sin Arbeidstid paa Morgen, Middag og Aften, behøve saa lang Tid dertil, at han enten kun med Møie eller aldeles ikke kan tilfredsstille Lærerens Fordringer, og vil saaledes tilsidst i de 9 Tilfælde af 10 tabe Mod og Lyst og Kraft til Arbeidet; hvorimod han

ved sammenhængende Skoletid kan, foruden at opfylde sin Pligt til sin egen og Lærernes Tilfredshed, endda faae et Par Timer tilovers til den nødvendige Hvile og Adspredelse. Saaledes vil Arbeidet blive ham kjær, fordi han kan overkomme det, fordi han seer at det lykkes, og fordi han har den nødvendige Hvile til atter at give Buen Spændkraft.

Til Selvbefjægtigelse efter Enhvers forskjellige Liebhaberi og Anlæg vil den deelte Skoletid ingen Leilighed levne. Og dog er en Fritid, der kan opoffres til Yndlingsstykker, af høieste Værd endog for Barnet. Thi kun ved den bliver Aanden løst fra de Baand, hvori den ellers føres, og kan frit udvikle sig i den Retning, der mest harmonerer med dens Natur. Ved bestandig at gaae i Ledebaand vil den aldrig vinde Selvstændighed. Det maa saaledes ansees for et stort Gode, at den ved den samlede Skoletid vundne større virkelige Frihed vil give Individualiteterne Leilighed til at yttre sig i denne Retning, og hos de mere Begavede og Dyrvakte fremkalde en frivillig System med og Hengiven til forskjellige aandelige Interesser, som ikke ligge directe i Skolens Formaal, men bidrage ikke Lidet til at fremme dette indirecte, fremkalde Foreninger mellem dem med et høiere Formaal end just Leg og Løier, og saaledes paa forskjellige Maader bidrage til at fremme den Aand, som Skolen fremfor Alt maa ønske at gjøre levende blandt sine Disciple som en nødvendig Betingelse for deres sande Fremgang, der ikke kan vurderes efter en atomistisk Addition af de Points, som deres daglige Charakterer indeholde, men efter Totalsummen af den vundne aandelige Modenhed og videnskabelige Sands og Interesse.

Ved denne Leilighed er det ogsaa et særdeles vigtigt Moment, at den samlede Skoletid nøder Disciplene til at lære deres Lectier langt bedre. Saalænge den deelte Skoletid gjør det muligt for dem at fare Formiddags-

og Eftermiddagslectierne over næsten i samme Dieblit, som de skulle op med dem, nøies Mange med denne Forberedelse alene, uden at det er muligt for Læreren ved den daglige Examination at erfare, at Forberedelsen har været saa overfladisk. Thi det maatte være en meget maadelig Dreng, især i de lavere Classer, hvor Lectierne ere smaa, der ikke skulde kunne komme ret godt fra sine 2 Formiddags- og 2 Eftermiddagslectier (flere kan en Discipel i Regelen ikke have, og har ofte færre), naar han jager dem igjennem om Morgenens Kl. 7—8 og Middagen Kl. 1—2 og derefter giver dem fra sig ligesaa varme som han har slugt dem. Men naar man vilde prøve ham i de samme Lectier Dagen efter, vilde man snart see, hvor Lidet eller Intet der er hængt ved. Saaledes blev det ofte før Tilfældet, at en Discipel, som havde staaet sig godt hele Aaret igjennem ved den daglige Examination, dog ved Aarets Ende Intet havde lært og ingen Fremgang havde gjort, og at baade Forældre og Lærere, som havde ventet et godt Udfald af hans Hovedexamen, saae sig høilig skuffede i deres Forventninger. Men ved samlet Skoletid er Discipelen nødt til at være særdig med alle sine Pensa den foregaaende Dags Aften, og kan ikke vente at slippe vel fra det ved en overfladisk Forberedelse. Thi deels hører der ifølge Sagens Natur en grundigere Forberedelse til at have et større Antal Lectier paa eengang ordnede i sit Hoved, om han endog strax blev examineret i dem alle; deels vil den mellemkommende Nat og Umuligheden af at jage dem alle løselig igjennem næste Morgen inden Kl. 8, og tillige den Omstændighed at han i nogle af dem først bliver prøvet ved Slutningen af Skoletiden, blotte hans Usikkerhed og Uvidenhed og vise at hans Forberedelse kun har været beregnet paa at huske for en Time det, som han skulde tilegne sig med Sikkerhed og Grundighed, saa at det med Sandhed var blevet hans

Eiendom. Han nødes da ved samlet Skoletid, hvis han vil være vel faren, til virkelig at tilegne sig sine Pensa og ikke nøies med Skinnet; det bliver ham en Umulighed at sætte Forældre og Lærere Blaar i Dinene; og naar han erfarer, at den Undskyldning: „Jeg kunde min Lectie imorges“ ikke bliver tagen for gode Varer, vil han af denne Erfaring snart udbrage den Moral, at en Lectie maa læres saaledes, at man i det Mindste kan den 6 Timer derefter. Og dette er altid en ganske god Begyndelse, i det andre Erfaringer ville lære ham at det maasse er det sikreste at lære den saaledes at man kan den 6 Maaneder derefter; med andre Ord: han vil bekvemme sig til at bruge sine Kræfter tilbørligt, at opfatte sit Pensum ikke blot gennem Hukommelsen men ogsaa gennem Forstanden, at gennemarbejde og ordne det Lærte i sit Indres Forraads-kamre og bevare det der som en kostbar Eiendom. At en saadan Læren baade ved den Udviklen og Modnen af Kandskræfterne, som den nødvendigviis medfører, og ved Quantiteten og Qualiteten af den derved opsamlede Kundskab, er langt at foretrække for en overfladisk Dverfaren eller en mechanisk Opfattelse i Hukommelsen, alene beregnet paa at slippe vel fra den umiddelbart paafølgende Examination, eller rettere at det Sidste slet ikke er nogen Læren, og at Skolen maa gjøre Alt for at fremkalde den Vand hvoraf det Første er en Frugt og at modarbejde det Sidste, det behøver ikke at bevise; og det er et vigtigt Moment til Anbefaling for samlet Skoletid, at den med bydende Nødvendighed tvinger Discipelen til at lære paa den eneste Maade, der kan bære Frugt, eller i modsat Fald strax røber det Forkeerte og Utilstrækkelige ved hans Forberedelse, og altsaa gjør Helbredelse mulig ved at røbe Sygdommen.

„Men, vil man sige, ved samlet Skoletid faae Disciplene saamegen Tid at raade over, at man

maa befrygte at de skulle misbruge den." At de faae mere Tid at raade over, er fuldkommen sandt, og at det er muligt at de kunne misbruge den, er ligesaa sandt. Men netop denne Mulighed er et Gode, forsaavidt Dyden kun faaer Værd ved Muligheden af at synde. Skolen skal netop gjøre det muligt for sine Disciple at misbruge Tiden, for at de kunne lære at bruge den; den skal ikke gjøre Fristelserne umulige for dem, men den skal lære dem at overvinde dem. Ved deelt Skoletid er Friheden tilmaalt saa knapt og i saa smaa Portioner, at de bedre Disciple om hvilke alene Talen her kan være, bestandig have det forestaaende Arbeide rykket ligefor Dinene; Anvendelsen af Dagens enkelte Timer staaer nøie afpælet for dem, de kunne ikke tænke paa Excursioner fra den eengang affstufne Landevei; en længere Spadseretour en Skovtour, et Boldparti paa et Par Timers Tid falder dem ikke ind, ligesaa lidt som den, der faaer sine Lommepege Løskillingsviis, tænker paa at debauchere i Champagner og Østers: de komme ikke i nogen Fristelse men de overvinde heller ikke nogen Fristelse. Men Skolen skal opdrage for Livet, og Livet vil engang byde dem mange og store Fristelser. Mon en Fader handler forstandigt ved aldrig at betroe sin Søn Penge anderledes end Løskillingsviis? Han maa dog, naar han bliver Student, betroes større Summer; men mon han da vil forstaae at bruge dem? Mon ikke mangen En, som nu øder 30 Rbd. paa en Usten, vilde være mere oeconomisk, dersom man havde gjort det muligt for ham som Dreng at øde 1 $\%$. Mon ikke mangen en Student, som nu øder det første og andet og tredie Aar af sit Studenterliv, vilde have brugt disse vel, hvis man havde gjort det muligt for ham at øde nogle Timer, nogle Dage, nogle Maaneder af sin Skolegang. Han vilde da tidlig have lært Fristelsen at kjende; han vilde have bukket under for den eller

beseiret den. Det Sidste vilde have givet ham en moralsk Kraft til at modstaae senere og større Fristelser; det Første vilde ikke have været et uopretteligt Tab; thi Læreres og Forældres Formaninger vilde have taget ham under Armene og understøttet ham saalænge, til han kunde staae fast paa egen Haand og udæske Fjenden med Wisshed om Seier. Kun paa denne Maade kan han gives den moralske Kraft, at han med Frihed foretrækker Pligt for Lyst, ikke ved at fjerne Fristelserne fra ham men ved at lede ham til at beseire dem. Thi dette skal Skolen og Forældrene gjøre: man skal veilede ham især i Begyndelsen af hans Skolegang til at inndele sin Tid paa en forstandig Maade, Noget der siden er af saa uendelig Vigtighed for Manden, til at bruge og ikke misbruge den; man skal formane og opmuntre ham; Forældrene eller de Familier, til hvilke disse have betroet deres Børn, skulle her som Opdragere komme Lærernes Bestræbelser imøde og underkaste Disciplen et efter hans Individualitet aspasset mildere eller strengere Tilsyn, og saaledes i Gjerningen vise at de erkjende, hvorledes deres Ansvar som deres Børns Opdragere ikke bliver mindre fordi de have sat ham i Skole. En saadan Understøttelse fra Forældrenes Side, en saadan moralsk Berøvelse, en saadan Samarbeiden kan ingen Skole undvære, hvad enten Skoletiden er deelt eller samlet; og kunde man endog undvære den, man vilde det dog ikke; thi den Betsignelse, som ligger i en kjærlig Faders og en omhyggelig Moders Deeltagelse i Disciplens Opdragelse og Veiledning, kan ingen Skoletugt, Intet som ligger udenfor Familielivets Skjød, endog kun usuldfølgelig erstatte. Derfor er det et stort Gode, at samlet Skoletid rykker Forældrene denne deres Forpligtelse nær for Die og med tvingende Nødvendighed opfordrer dem til at understøtte Skolens Bestræbelser. Heller ikke kunne fornøftige

Forældre paa nogen Maade ønske at unddrage sig fra Dpshydelsen af en Pligt, der ifølge Naturens Orden maa være dem kjær, og ingenlunde er vanskelig, og, hvad jeg beder vel bemærket, bliver dem snarere lettet end besværet ved samlet Skoletid. Det er nemlig bekjendt nok, at netop de Disciple som mest trænge til at staae under Dpshyn, gjerne søge under alleflags Paaskud at forlade Hjemmet, især om Eftermiddagen, en Timestid før Skoletiden begynder og efter endt Skoletid just ikke altid vende hjem ad den korteste Wei. Saaledes tilbringe disse Disciple ved deelt Skoletid, naar de skulle gaae Skoleveien 4 Gange, maaske et Par Timer med at drive om paa Gaderne, om Vinteren for en Deel i Mørke, neppe til synderlig Fordeel for deres Moralitet; hvorimod de ved samlet Skoletid rimeligviis ville vende hjem kl. 2 om Middagen saa hurtigt som muligt; thi da falder Bordet dem. Saaledes er det ved sammenhængende Skoletid Forældrenes egen Skyld, hvis Børnene ikke ere under tilbørligt Dpshyn hele Eftermiddagen, ligesaa det Dieblik da Skolen sender dem hjem. Og forsaavidt dette Dpshyn navnlig, dog ikke udelukkende, bestaaer i at sørge for at Discipelen med Flid forbereder sig paa sine Pensa, er det øiensynligt at en Fader der har Forretninger at besørge udenfor Huset, lettere, naar Discipelen har en heel Eftermiddag til sin Disposition, vil kunne bestemme ham en Forberedelsestid, som han kan forviise sig om bliver brugt paa rette Maade, end naar den deelte Skoletid intet Valg tilstedes, men nøder til at henlægge Disciplens Forberedelse til Timer, i hvilke Faderen nødvendigviis er fraværende. I Dvrigt mener jeg, at en regelmæssig Overhøren af Faderen eller endog dennes Tilstedeværelse under hele Sønnens Forberedelse kun i yderlig saa Tilfælde er nødvendig; at en stadig Foretæggen for ham og med ham af hans Pensa altid er fordær-

velig*), og at de Forældre, der klage over Manskeligheden ved at føre Tilsynet med Disciplenes Hjemmeslib, aldeles misforstaae dette Tilsyns Natur. I de fleste Tilfælde vil der, selv for den yngre Discipel, ikke behøves Andet end at anvise ham et Sted, hvor han kan læse over i uforstyrret Ro, bestemme ham eengang for alle et Klokkeslet til at begynde, forvisse sig om at dette overholdes og at han sidder rolig ved sin Bog, og endelig maaske ved et Par Spørgsmaal prøve om Lectierne ere lærte tilbørligt. Alt dette kan i de fleste Tilfælde Moderen gjøre ligesaa godt som Faderen; thi dertil behøves ingen Lærdom; og et saadant Tilsyn kan aldrig være nogen besværlig eller ubehagelig Pligt for forstandige Forældre**); det ligger desuden mindre i enkelte Handlinger end i hele Opdragelsen. Og man vilde høilig misforstaae den huuslige Opdragelses Bæsen, dersom man troede at denne kunde være fuldendt ved Drengens Indtrædelse i Skolen i hans tiende Aar og at Forældrene altsaa, tilmed hvis de selv ikke boe paa Stedet, vare løste fra deres Forpligtelse at opdrage deres Børn og at de som Følge deraf kunde kaste dem paa Lykke og Fromme ind i det første det bedste Huus, hvor de blot havde Visshed for at der sørgedes vel for Barnets Legeme med Spise og Drikke, uden at de havde absolut Visshed om at der vaagedes over at han ikke tog Skade paa sin Sjæl. Nei hvis Forældrene ikke selv boe paa Stedet, er det deres ufravigelige og uafviselige Pligt at anbringe deres

---

*) En Dreng som ikke uden dette kan eller vil gjøre Gavn, duer ikke til at studere, skjøndt det vel stundom paa denne Maade lykkes at faae ham gjort til Student.

***) Selv om Forældrene ere simple ubannede Folk, vil dog i Almindelighed deres simple naturlige Forstand, naar de blot have en god Villie, lede dem til at træffe det Rette. Med uforstandige Forældre er der ingen Udfomme, hvad enten de ere dannede eller ubannede.

Børn i saadanne Huse, hvor de kunne have absolut Biskhed for at det nødvendige Tilsyn bliver ført af Andre paa deres Begne. At modtage Pensionnairer uden baade at ville og kunne have tilbørligt Tilsyn med Pensionnairernes Flid og Sædelighed udenfor Skoletiden, hvad enten denne er deelt eller samlet, og at sætte sine Børn ud som Pensionnairer uden at gjøre det til en udtryffeligg Betingelse at dette Opsyn skal føres og uden at forviise sig om at det bliver ført, er lige uforsvarligt og ifølge adskillige tydske Staters Lovgivning ligefrem ulovligt, i det det der er en ufravigelig Betingelse, at Disciplene kun maae boe i saadanne Familier, som Rector anviser. — I Dvrigt veed jeg af sørgelig Erfaring meget vel at der ogsaa gives ufornuftige Forældre, som sende deres Børn i Skole alene i den Hensigt at være af med dem saalænge, og ikke ville underkaste sig den Uleilighed, selv eller ved Andre at føre Tilsyn med dem fra Kl. 2—Kl. 10 Eftermiddag. Men mon disse hellere vilde føre det fra Kl. 11—2 og fra Kl. 5—10? Naturligviis ligesaalidt i det ene Tilfælde som det andet. Skulde man gjøre dem fuldkommen tilpas, da maatte man beholde Disciplene paa Skolen hele Dagen lige til Sengetid, og blot slippe dem hjem for at spise og drikke. Men til Forældre der ville gjøre Skolen til en stor Ammestue, kan og bør Skolen intet Hensyn tage; her maa den med blødende Hjerter frasiige sig alt Ansvar og haabe saadanne ulykkelige Børns Frelse alene af den store Skole, som har Gud Fader selv til Rector og hans Engle til Adjuncter.

Efterretninger

om

Frederiksborg lærde Skole

for Skoleaaret 1ste October 1843—1ste October 1844,

af

Skolens Rector.

Lærerpersonalet og Underviisnings- gjenstandene, Lektionstabellen og Fagfordelingen.

Følge Skrivelse fra den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler af 10 Febr. d. A. ophørte Adjunct Trojel samme Dag med sine Functioner her ved Skolen, da hans Tjeneste behøvedes ved Kolding lærde Skole, hvor han senere under 7 Juni blev ansat som Overlærer. Frederiksborg lærde Skole mistede i ham en dygtig Lærer med omfattende og grundige Kundskaber, og jeg samt mine Medlærere en kjær Collega, hvem vi tilønske al mulig Held og Lykke i hans nye Embedsforhold. Hans Fag og Timer overdroges ved hans Bortgang interimistisk til Cand. theol. Christian Theodor Børre som Timelærer (dimitteret herfra 1837). Han tiltraadte d. 12 Febr. og blev efter Trojels definitive Ansættelse i Kolding constitueret til Lærer under 22 Juni d. A. Fagene have saaledes været fordeelte paa følgende Maade:

Rector Latin og Græsk i 4de Cl., Græsk i 3die	19	Timer	ugentligt.
Overlærer Nijsen Latin i 3die og 2den A, Græsk i 2den B	24	—	—
Adjunct Kroßing Fransk i de 4 nederste, Tysk i de 5 nederste	20	—	—

Adjunct Lousen Tydsk i 4de, Hist. og Geogr. i de 3 nederste, Religion i de 2 nederste, Latin i 1ste B	27	Timer	ugentligt.
Adjunct Kønigsfeldt Hebraisk i de 2 øverste, Historie og Geographi i de 3 øverste, Calligraphi i de 4 nederste	28	—	—
Adjunct Heramb Mathematik og Regning i alle Classer	24	—	—
Adjunct Lunddahl Dansk i alle Classer, Religion i de 4 øverste	25	—	—
Constitueret Lærer Børre Fransk i de 2 øverste Cl., Græsk i 2den A, Latin i 2den B og 1ste A	29	—	—
Tegnelærer Schmith	8	—	—
Gymnastiklærer Sichlau	9	—	—
Syngelærer Erskew	4	—	—

For at vise Timestfordelingen astrykkes her hver Classes Lectionstabel.

IV Klasse

Time.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Løvedag.
8-9	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.
9-10	Græsk.	Græsk.	Lat. Stil.	Græsk.	Græsk.	Græsk.
10-11	Lat. Stil.	Math.	Tydsk.	Math.	Lat. Stil.	Religion.
11-12	Tydsk.	Fransk.	Geogr.	Fransk.	Dansk.	Geogr.
12-1	Hist.	Religion.	Math.	Hist.	Dansk.	Fransk.
1-2	Math.	Hebr.		Religion.	Hebr.	

III Klasse.

8-9	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.
9-10	Lat. Stil.	Fransk.	Lat. Stil.	Fransk.	Lat. Stil.	Fransk.
10-11	Dansk.	Græsk.	Græsk.	Græsk.	Religion.	Græsk.
11-12	Dansk.	Tydsk.	Religion.	Math.	Græsk.	Math.
12-1	Math.	Hist.	Geogr.	Tydsk.	Hist.	Geogr.
1-2	Hebr.	Math.		Hebr.	Latin.	

II Klasse A.

Time.	Manbag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.
8-9	Religion.	Geogr.	Religion.	Dansf.	Geogr.	Hist.
9-10	Math.	Lat. Stil.	Math.	Lat. Stil.	Math.	Lat. Stil.
10-11	Græsk.	Græsk.	Græsk.	Græsk.	Tydsf.	Græsk.
11-12	Latin.	Galligr.	Franstf.	Hist.	Galligr.	Latin.
12-1	Tydsf.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Math.
1-2	Dansf.		Galligr.	Tegning.		Franstf.

II Klasse B.

8-9	Math	Math.	Math.	Tydsf.	Dansf.	Math.
9-10	Lat. Stil.	Religion.	Lat. Stil.	Religion.	Lat. Stil.	Galligr.
10-11	Græsk.	Franstf.	Galligr.	Dansf.	Hist.	Geogr.
11-12	Galligr.	Græsk.	Græsk.	Græsk.	Græsk.	Tegning.
12-1	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Tydsf.
1-2	Hist.		Geogr.	Franstf.		Latin.

I Klasse A.

8-9	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.
9-10	Dansf.	Franstf.	Galligr.	Math.	Dansf.	Dansf.
10-11	Tydsf.	Galligr.	Dansf.	Geogr.	Lat. Stil.	Galligr.
11-12	Math.	Hist.	Math.	Tydsf.	Hist.	Lat. Stil.
12-1	Tegning.	Religion.	Tegning	Tegning.	Religion	Geogr.
1-2		Tydsf.	Lat. Stil		Franstf.	Math.

I Klasse B.

8-9	Hist.	Geogr.	Tydsf.	Math.	Math.	Dansf.
9-10	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.	Latin.
10-11	Galligr.	Dansf.	Math.	Galligr.	Galligr.	Tydsf.
11-12	Tydsf.	Math.	Hist.	Dansf.	Franstf.	Religion
12-1	Religion.	Franstf.	Lat. Stil.	Geogr.	Tegning.	Tegning.
1-2		Lat. Stil.	Tegning.		Dansf.	Lat. Stil.

Underviisningen i Sang er henlagt til om Eftermiddagen, 1 Time til hvert af de 4 Syngepartier. De 9 Gymnastik-timer anvendes saaledes at hver Afdeling har 2 Gange om Ugen 1½ Time fra Kl. 1—2½, 4de og 3die Cl. Onsdag og Lørdag, II A og B Tirsdag og Fredag, I A og B Man-

dag og Torsdag. Efterstaaende Tabel viser hvormange Timer hvert Fag er anvist i sin Klasse, Sangunderviisningen iberegnet, skjøndt Klasseinddelingen der ikke kan observeres og Endeel af Disciplene af Mangel paa Stemme ikke deeltage i denne Underviisning.

Klassen.	Danf.	Latin.	Gref.	Hebraisk.	Frans.	Engl.	Religion.	Gist. og Beggr.	Mathematik.	Kalligraphi.	Tegning.	Gymnastik.	Sang.
IV	2	9	5	2	3	2	3	4	4			3	1
III	2	10	5	2	3	2	2	4	4			3	1
II A	2	9	5		2	2	2	4	4	3	1	3	1
II B	2	9	5		2	2	2	4	4	3	1	3	1
I A	4	9			2	3	2	4	4	3	3	3	1
I B	4	9			2	3	2	4	4	3	3	3	1

Altsaa Summa ugentlige Timer, Sang og Hebraisk iberegnet, skjøndt ikke Alle deeltage heri, 38 for samtlige Klasser.

Disciplene.

Disciplenes Antal var ved Slutningen af forrige Skoleaar 75, af hvilke 3 dimitteredes, nemlig Christian Ulrik Adolf Plekner, Carl Frederik Wilhelm Børre og Hans Tørgen Lohmann. Disse bestode Examen Artium med følgende Characterer:

	Dansk Stil.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Reli- gion.	Geo- graphi.	Historie.	Arith- metik.	Geome- tri.	Tydsk.	Fransk.	Hoved- charac- teer.
Mesner .	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	L. p. c.	L.p. c.	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	L. p. c.	L. p. c.	Laud.
Børre . .	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.
Lohmann	Laud.	Laud.	Laud.	L. p. c.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	N.cont.	H. ill.	Laud.	H. ill.	H. ill.

Ved det nye Skoleaars Begyndelse eller i Aarets Løb udmeldtes 13 Disciple, deriblandt 1 paa Grund af Sygdom, 5 Ustuderende, 4 af Mangel paa Lust eller Evne til Studeringer, 2 for at gaae over til andre Skoler, 2 for at dimitteres privat, og 1 paa Grund af erholdt *consilium abeundi*. 14 nye Disciple anmeldtes, af hvilke dog tvende (fra Skaane), da de ikke kunde optages strax efter deres Anmeldelse i August Maaned, gik ind i en privat Skole i Kbhavn, tvende Andre trak sig tilbage før Prøven i Følelsen af deres Svaghed, og atter tvende Andre bleve rejicerede ved Prøven. De øvrige 8 optoges. Den høieste Frequent's har været 74, den nærværende er 65 af hvilke 2 forventes dimitterede, Uchlund og Bendtsen. For Tiden sidde Disciplene i Glasserne saaledes som følger (Fædrenes Navne og Stilling tilføies i Parenthes.)

IV Cl.

- 1) John Uchlund (afdøde Fuldmægtig Uchlund i Kbhavn; Pleiefader Provst Birch i Storeheddinge).
- 2) Lauritz Christian Svanekjær Bendtsen (Pastor Bendtsen i Steenmagle).
- 3) Peter Carl Christian Neergaard (Provst Neergaard i Hillerød).
- 4) Ludvig Henrik Prosch (Justitsraad Prosch, Kæmmereer ved Dresunds Soldkammer).
- 5) Christian Wilhelm Winsløw (Justitsraad Winsløw i Hillerød).
- 6) Carl Ferdinand Boesen (Instrumentmager Boesen i Hillerød).
- 7) Søren Jørgen Theodor Hald (Snedkermester Hald i Hillerød).
- 8) Niels Thorbjørn Knudsen (Proprietair Knudsen paa Usminderup ved Kallundborg).

III Cl.

- 1) Peter Andreas Laudrup (Kbmand Laudrup paa Hirschholm).
- 2) Daniel Henrik Otto Gold (Gjæstgiver Gold paa Frensensborg).
- 3) Johannes Helms (Pastor Helms i Esbønderup).
- 4) Caspar Martin Kopp (Pastor Kopp i Udesundby).
- 5) Emil Laurits Frederik Kock (Skoletærer og Klokker Kock i Helsingør).
- 6) Frederik Wilhelm Jacobsen (afdøde Justitsraad Jacobsen, Cancellist i det Kongl. Danske Cancellie).
- 7) Jacob Hansen Bang (Statsraad Bankdirecteur Bang i Kbh.)
- 8) Peter Christopher Bang (Cancelliraad Bang, Bysoged i Nykjøbing i Sjælland).
- 9) Frederik Wilhelm Hammerich (Secretair Hammerich i Hillerød).
- 10) Hans Caspar Frederik Lund (Kbmand Lund i Næstved).
- 11) Holger Christian Frederik Neergaard (Broder til Nr. 3 i IV Cl.)
- 12) Henrik Christian Urboe (Justitsraad Urboe, Bysoged i Hillerød).
- 13) Ferdinand Sophus Winsløw (Broder til Nr. 5 i IV Cl.).
- 14) Christian Christopher Flindt (afdøde Bysoged Flindt i Frederikshavn; Stedsfader Dverfærster Baastrup i det Slesvigske).

II Cl. A.

- 1) Henning Peter Frederik Hansen (Landsmaaler Hansen paa Usserød).
- 2) Georg Hermann Julius Ulrich (Skovrider Ulrich paa Tægerspråk).
- 3) Andreas Christian Liebst (Skoletærer Liebst i Blidstrup).
- 4) Holger Ludvig Drif (Provst Drif i Tikjøb).

- 5) Gabriel Levy (Kbmand Levy i Hillerød).
- 6) Carl Christian Emil Flemmer (Skolens Rector).
- 7) Frederik Siegfred Muhle (Secretair Muhle i Kbh.; Pleiefader Bogtrykker Bianco Luno ibid).
- 8) Harald Georg Frantz Ewertsen (Bataillonschirurg Ewertsen, Districtschirurg i Hillerød).
- 9) Theodor Johan Aagaard (Muurmester, Capt Aagaard i Kbh).
- 10) Harald Leschly (Capt. Landinspecteur Leschly paa FREDENSBORG).
- 11) Frederik Ludvig August Wineken (afdøde Kbm. Wineken; Stedfader Kbmmand og Weiinspecteur Dr. Sless i Hillerød.)
- 12) Hans Peter Christian Bentzien (Provst Bentzien i Ålbinderød).

II Cl. B.

- 1) Frederik Julius Sjørgensen (Uhrmager Sjørgensen i Hillerød).
- 2) Martin Carl Wilhelm Christensen (afdøde Postmester Christensen i Frederiksfund).
- 3) Anton Neergaard (Broder til Nr. 3 i IV Cl).
- 4) Carl Frederik Benzon (Justitsraad, Amtsforvalter Bentzon i Hillerød).
- 5) Jens Christian Geisler (Snedkermester Geisler i Esbønderup).
- 6) Johan Lorenz Lassen (Forpagter Lassen paa Svandholm ved Tøgerspræst).
- 7) Dve Sehestedt-Zuel (Kammerherre Sehestedt-Zuel til Raunholt i Fyen).
- 8) Otto Peter Erasmus Møller (afdøde Procurator Mølle i Hillerød).
- 9) Frederik Wilhelm Emil Clausen (Krudtfabriqueur Clausen paa Donje Krudtmølle.)

- 10) Christian Ludvig Holten Paulsen (afdøde Justitsraad Paulsen i Hillerød).
- 11) Georg Peter Ludvig Briæl (Skovrider Briæl ved Nøddebo).

I Cl. A.

- 1) Dve Ludvig Møller (Broder til Nr. 8 i II B).
- 2) Leonard David Sommer (Provst Sommer i Tjæreby).
- 3) Frederik Henrik Stuckenberg (Skorstensfeier Stuckenberg i Helsingør).
- 4) Søren Lemvig Brøndum (afdøde Birkebonner Brøndum i Hjørlande).
- 5) Frederik Wilhelm Abben (Tømmerster Abben i Hillerød).
- 6) Ludvig Janus Carl Adolf Ewertsen (Broder til Nr. 8 i II A).
- 7) Ludvig Henrik Constantin Lund (afdøde Rbmand Lund i Hillerød).
- 8) Lars Larsen Benzon (Broder til Nr. 4 i II B).
- 9) Sophus Frederik Andresen (afdøde Apotheker Andresen; Stedfader Apotheker Hasselriis i Hillerød).
- 10) Christian Henrik Axel Ewertsen (Broder til Nr. 8 i II A).
- 11) Niels Carl Andersen (Møller Andersen i Esrom.)

I Cl. B.

- 1) Michael Frederik Liebenberg Benzon (Broder til Nr. 4 i II B).
- 2) Jens Theodor Kragh (afdøde Rbmand Kragh i Bagsværd).
- 3) Frederik August Frandsen (Rbmand Frandsen i Hillerød).
- 4) Nicolai Reimer Romb (Blarmester Romb i Hillerød).
- 5) Ludvig Johan Frederik Harboe Heegaard (afdøde Tjenfræmmer Heegaard i Kbhavn).

- 6) Diderik Julius Theodor Abel (Gjæstgiver Abel i Hillerød).
 7) Martin Ferdinand Wulff (Skovfoged Wulff i Hillerød).
 8) Andreas Michael Andresen (Broder til Nr. 9 i I A).
 9) Hermann Carl Lund (Procurator Lund ved Eskrom).

Bibliotheket.

Dette udgjorde ifølge forrige Aars Skolefterretninger omtrent 4250 Bind og Hefter. Siden er det, deels ved Forsendelser fra Directionen, som for størstedelen bestaae i Programmer, Disputatser og andre Veiligheds Skrifter, *) deels ved Indkjøb saavel for den normerede Sum af Skolekassen 190 Rbdl., som for Disciplenes Bidrag til Morskaabsbibliotheket, der for dette Aar har andraget 71 Rbdl., blevet forøget med følgende Skrifter, saa at det nu udgjør Noget over 4400 Bind og Hefter.

Messcataloger for 1843 og 44, 3 Hefter.

Bloch, Roeskilde Domscoles Historie, 2det Hefte.

Bjering, Program fra Aalborg 1843.

N. E. Nissen, — fra Metropolitansskolen 1843.

Ravn, — fra Rønne 1843.

Trojel — fra Frederiksborg 1843.

Bartholin og Stilling — fra Borgerdybskolen i Kbh. 1844.

Blache og Røgind — fra Aarhus 1843.

Bojesen, — fra Sorø 1844.

Grønlund, — fra Kolding 1843.

Johnsen — fra Besseftad 1843.

Lange — fra Bordingborg 1843.

Müllerz — fra Horsens 1843.

K. Nielsen — fra Realskolen i Aarhus 1844.

---

*) Som en særdeles værdifuld Sendelse fra Directionen maa udhæves Edm. Müllers Samling af Pafter.

- Rosentahl   Program fra Nykjøbing 1843.
- Sartorph   — fra Odense 1843.
- Elberling   — fra Slagelse 1843.
- Thorup og Hansen   — fra Ribe Skole 1844.
- C. C. Scharling, Tale ved Immatriculationen, Kbh. 1843.
- Tale den 21 Septb. 1843.
- om Ebionitismen, Kbh. 1843.
- Stilling, om den moderne Atheisme, Kbh. 1844.
- Schouw og Eschricht, Ufbildninger af Dyr, 11te Hefte.
- Krøyer, naturhist. Tidskrift, 4de B. Kbh. 1843.
- A. S. Ørsted, de regionibus marinis freti Øresund.
Haun. 1844.
- Budgettet, Kbh. 1844.
- Finantsregnskab for 1842.
- Den nye Matricul, Kbh. 1844.
- Memoiren der Herzogin von Abrantes, Leipzig 1831—38.
25 Bde.
- Beckers Verdenshist. ved Riise, 8—10de B. Kbh. 1844.
- Raumer, Geschichte Europas, 7ter B. Leipzig 1844.
- Riise, Archiv for Hist. og Geographie. Kbh. 1820—42,
78 Bd.
- Islendinga Sögur, 1 B. Kbh. 1843.
- Algreen-Ussing, de abrogatione juris. Haun. 1843.
- Crusenstolpe, Merianen, 8de og 9de B. Kbh. 1844.
- Korsveien, af Forfatteren til Hverdagshistorien, Kbh. 1844.
- Rainsford James, Gensdarmen, Kbh. 1843.
- Moltke, Haandbibliothek for Morfskabslæsning, 3die B.
Kbh. 1841.
- Chr. Winther, 4 Noveller. Kbh. 1843.
- Freund, Wörterbuch d. lat. Sprache, 2ter Th. Leipzig 1844.
- Henrichsen, om Schedographien hos Byzantinerne, Kbh. 1843.
- Boeckh, Staatshaushaltung der Athener, Berlin 1817, 2 Bd.

Edm. Müller, Vastensammlung aus 462 Nr. bestehend, Hamburg 1841.

Hundrup, Realexicon til Homer, 2det Hefte. 1843.

Pindari carmina, ed. Dissen et Schneidewin Gothæ 1843.

Wesenberg, Emendat. Disputt. Tuscul. 1843.

Titi Livii Opp. cum supplementis Freinshemii, ed. Drakenborch, Stuttgartiæ 1820—1823. XV. voll.

C. Plinii Secundi Hist. Natur. ed. Julius Sillig, Lips. 1831—36. V voll.

M. Fabii Quintiliani Instit. orat. ed. Spalding, vol. V—VI. Lips. 1834.

Stipendier og Gratistpladser.

Skolens Stipendiefond, som i forrige Skoleaar udgjorde 5326 Rbdl., er i sidste Decbr. Termin blevet forøget til 5650 Rbdl. ved at udsætte en opsparet Capital, som indtil da indstod i Byens Sparekasse. Af Renterne af dette Fond, der andrage 226 Rbdl., ere for i Aar 220 Rbdl. bestemte til Stipendieuddeling. Denne Sum er bleven deelt i 4 Portioner paa 35 Rbdl. hver, hvilke bevilgedes Disciplene, J. Uchlund, E. F. Boesen, S. J. Th. Hald og M. E. W. Christensen, samt i 4 Portioner paa 20 Rbdl. hver, der bevilgedes Disciplene E. W. Winsløv, J. Helms, J. Chr. Geisler og F. J. Jørgensen, Alt at oplægge til Vedkommendes Dimission. Fri Underviisning bevilgedes endvidere efterstaaende 18 Disciple, E. S. Bendtsen, P. E. Chr. Neergaard, N. Th. Knudsen, P. A. Laudrup, D. H. D. Gold, E. L. F. Kock, E. M. Kopp, H. E. F. Lund, G. H. J. Ulrich, A. Chr. Liebst, E. Chr. E. Flemmer, H. G. F. Evertsen, A. Neergaard, D. P. E. Møller, Chr. L. Holten Paulsen, D. L. Møller, F. H. Stuckenberg og Chr. F. Sommer, hvilken sidstnævnte i Aarets Løb er udmeldt af Skolen. Underviisning for nedsat

Betaling bevilgedes G. Levy, F. E. U. Wineken, F. B. Abben og S. A. G. Gad, hvilken sidstnævnte i Aarets Løb udmeldtes af Skolen. 3 Disciple mistede de dem forhen bevilgede Beneficia. De to Moltkiske Stipendier paa 40 Rbdl. hvert oppebæres af Disciplene F. B. Jacobsen og Chr. Flindt.

Skolens Indtægter og Udgifter.

For at sætte Læserne istand til at bedømme Skolens oeconomiske Forfatning vil jeg her meddele et Udtog af Skolens Regnskab for det sidste Regnskabsaar, hvorved jeg, for at lette Oversigten over den virkelige Indtægt og Udgift, udelader Beholdningen og Restancerne (disse sidste ere i Dvrigt ubetydelige), samt nogle faa ubetydelige Poster, der ikke høre til den aarlige og regelmæssige Indtægt eller Udgift.

Indtægt.

Renter	1764 Rbd. 72 Sk.
Tiender	1744 — 75 "
Degnepensioner	123 — 64 "
Indtægter af Disciplene (Skolepenge, Bidrag til Lys og Brænde, Indskrivningspenge, Testimonia)	1851 — 21 "
Leicafgift fra Helsingørs Hospital	300 — " "
Refusioner *), som indbetales directe i Skolens Kasse fra Frederiksborg og Kronborg Amtsktue	1139 — 72 "
Refusioner *), som fra Rentekammeret indbetales i det almindelige Skolefond, og derfra paa Forlangende til Skolens Kasse	505 — 8 "
	<hr/>
	7429 Rbd. 27 Sk.

*) Disse Refusioner ere deels og for største Delen Renter af en for circa 150 Aar siden i Finantjerne indbetalt Capital deels Refu-

Udgiwt.

Reglementerede Gager og Timebetaling	5704 Rbd.	64 Sk.
Gratificationer	380 —	" "
Pensioner	250 —	" "
Regnskabsføring	153 —	36 "
Skatter og Afgifter	227 —	40 "
Bibliotheket	190 —	" "
Inventarium	69 —	64 "
Byg og Brænde	32 —	15 "
Program	143 —	72 "
Skoleopvarmning og forskellige Udgifter	263 —	40 "
EftergIVEN Restance	22 —	48 "
	7436 Rbd.	61 Sk.

Det sees altsaa heraf, at Skolen omtrent bestaaer af sine egne Indtægter, uden at behøve Tilskud og uden at afgive Dverstkud.

Dimittendernes Pensaa. De i Skoleaaret gjennemgaaede Pensaa. Lære- og Læsebøger.

I Latin og Græsk angive Dimittenderne følgende Pensaa: Livius 29de—32te Bog, Ciceros 12 Taler i Madvig's Udgave, Cato Major og Vælius, Disputt. Tusc. 1—3 Bog, Horatius's Dder 1ste—4de Bog; hans Epp. og Ars poet Æneiden 1—3die Bog; Herodot 3die—6te Bog, Xenophons Mem. Socr. og Crito, Demosthenes's 3 olynthiske Taler, hele Odysseen.

I Skoleaarets Løb ere i de forskjellige Classer gjennemgaaede følgende Pensaa:

---

floner „for Degnetravernes Formindskelse“ og for „Indtægterne af Ridderpromotionerne.“

Dansk.

- IV Cl.** For det Meste hver Uge skrevet en Stiil, som er gjenneingaaet paa Skolen, i hvis Sted een Gang om Maanedens er traadt et mundtligt Foredrag af Disciplene. I den herfra tiloversblevne Tid er der deels meddeelt Udsigter over den nyere danske skjønnede Litteratur, hvorved enkelte Digterværker ere forelæste, deels ere ved Examination Disciplene øvede i Grammatikken.
- III Cl.** Den ugentlige Stiil er deels skreven paa Skolen, deels hjemme; i hvilket sidste Tilfælde den fra Gjennemgangen tiloversblevne Tid benyttes til Læseøvelser, Meddelelse af nogen Litteraturkundskab eller Analysering.
- II Cl. A & B** skrive paa Skolen Dveller eller Stile over Opgaver, der ere afpassede efter Disciplenes aandelige Modenhed. Undertiden dicteres Digte, som læres udenad, til andre Tider analyseres.
- I Cl. A og B** benytte til de skriftlige Dveller Borgens Vejledning afveklende med Dictat; i 1ste Cl. A dicteres Vers, som læres udenad. Molbechs Læsebog er brugt; Grammatikken meddeles og indøves under den mundtlige Examination.

Latin.

- IV Cl.** Disputt. Tusc. 3die Bog; Lælius og Cato Major; Ciceros Taler for C. Roscius Amer., det Maniliske Forslag, Archias, Milo, Ligarius, Deiotarus; Livius 30te—32te Bog; Horatses Epp. og Ars poet. (Endeel heraf er i Aar blot repeteret). Bojesens Antiquiteter. 3 Stile ugentligt.
- III Cl.** Talerne pro lege Manilia og pro Archia poeta; Lælius; Livius's 32te Bog. Madvigs Gramm. § 206—387. Af Bojesens romerske Antiquiteter Afsnittene

om Romerrigets Beboere, Statsmagten, Retsvæsenet og Krigsvæsenet. 3 Stile ugentligen, tildeels efter Ingerslevs Materialier.

II Cl. A. Jul. Cæsar de bello Gallico 5te Bog; Madvig's Gramm. § 206—300. Af romerske Antiquiteter Ufsnittet om Krigsvæsenet. 3 Stile ugentligen, tildeels efter Trojels Exempler.

II Cl. B. Cornelius Nepos: fra Iphicrates til Eumenes, begge inclusive; Madvig's lat. Gramm. hele Formlæren; 3 Stile ugentligen, for største Delen efter Trojels Exempler.

I Cl. A. Borgens lat. Læsebog fra 4de Ufsnit til Narratiunculæ. Af Madvig's Gramm. hele Formlæren med Undtagelse af de mindre vigtige §§. 3 Stile ugentligen efter Trojels Exempler.

I Cl. B. Borgens lat. Læsebog Pag. 27—56, samt de nedenstaaende danske Stykker. Af Madvig's Gramm. er læst, hvad der udfordredes til at forstaae det Læste i Læsebogen.

Græsk.

IV Cl. Herodot 3die—5te Bog, Demosthenes's 3 olynthiske Taler; Odysseen 1ste—8de, 16de—24de Bog. (Endeel heraf er i Aar blot repeteret).

III Cl. Odysseen 9de—12te Bog. Hele Formlæren af Langes Grammatik, de uregelmæssige Verber incl.

II Cl. A. Hele Formlæren af Langes Grammatik samt de vigtigste af de uregelmæssige Verber; af Sammes græske Læsebog Exemplerne paa Verba anomala og defectiva, de blandede Exempler, og følgende Brudstykker af Xenophons Cyropædie: 1, 3 sqq.; 7, 1, 12 sqq., 7, 5, 16 sqq.

II Cl. B. Det Vigtigste af Langes græske Grammatik til de

uregelmæssige Verber, og Begyndelsen af Sammes græske Læsebog til Exemplerne paa Verba anomala og defectiva.

Sebraisk.

- IV Cl. Candidaterne hele Genesis og et fuldstændigt Cursus i Grammatiken efter Whitte; den yngre Afdeling Genesis Cap. 11—28 incl. og Whittes Grammatik med Undtagelse af Syntaren.
- III Cl. Genesis Cap. 1—8 incl., Whittes Grammatik til Pag. 82 med Undtagelse af 4de, 6te og 7de Cap.

Endsk.

- IV Cl. Hjorts Læsebog Pag. 578—637. Grønbergs Stiløvelsesbog Pag. 1—20, og 29—39. Meyers Grammatik.
- III Cl. Hjorts tydske Læsebog Pag. 45—200. Hele Grammatiken efter Meyer.
- II Cl. A. Hjorts tydske Læsebog Pag. 1—66. Grammatik indtil de uregelmæssige Verber efter Meyer.
- II Cl. B. Riises større Læsebog Pag. 177—297. Grammatik til Verberne efter Meyer.
- I Cl. A. Riises større Læsebog Pag. 1—189.
- I Cl. B. Riises mindre Læsebog Pag. 22 til Enden.

Fransk.

- IV Cl. Borrings *Etudes litteraires* fra Pag. 1—170 (partie en prose) og Pag. 1—41 (partie en vers). Af sammes franske Grammatik hele Formlæren; desuden 1 Stil ugentligen efter hans franske Stiløvelser.
- III Cl. *Etudes litteraires* fra Pag. 1—33 og 109—138; hele Formlæren af Grammatiken og 1 Stil ugentligen efter de franske Stiløvelser.
- II Cl. A. Borrings Læsebog for Mellemklasser Pag. 116—226. Grammatik til Verberne efter Borrings.

- II Cl. B.** Borrings Læsebog for Mellemklasser Pag. 1—105.
I Cl. A. Borrings Manuel d. enfans Pag. 56—163.
I Cl. B. Borrings Manuel d. enfans Pag. 1—84.

Religion.

- IV Cl.** Fogtmanns Lærebog § 1—37 og fra § 98 Bogen ud. Af Herstlebs større Bibelhistorie hele det gl. Test., og af det nye Test. fra Pag. 238 Bogen ud. I det nye Test. paa Græsk Galaterbrevet, paa Dansk Johannes Evangelium og 1 Cor.
III Cl. Fogtmanns Lærebog § 1—47. Af Herstlebs større Bibelhistorie Udsigten over Skrifterne i det gamle Test., og af det nye Test. fra 2den Paaskefest Bogen ud.
II Cl. A. Af Balles Lærebog Cap. 1, 2, 3 og af Cap. 4 til § 8, fremdeles fra Cap. 7, III Bogen ud. Af Herstlebs større Bibelhistorie fra Pag. 111—192.
II Cl. B. Balles Lærebog de 5 første Capitler. Af Herstlebs større Bibelhistorie forfra til 6te Periode.
I Cl. A. Balles Lærebog de 6 sidste Capitler. Herstlebs mindre Bibelhistorie.
I Cl. B. Balles Lærebog, de 2 første Capitler. Herstlebs mindre Bibelhistorie.

Mathematik.

Fallesens Lærebog i Arithmetiken, Ursins i Geometrien og Ursins Regnebog ere de Bøger, som bruges.

- IV Cl.** Hele Arithmetiken og Geometrien.
III Cl. Arithmetiken forfra til 6te Cap., samt det Meste af 7de Cap. Geometrien forfra til § 100.
II Cl. A. Almindelig Regning og lidt Bogstavregning. Geometrien forfra til § 55.

II. Cl. B. Almindelig Regning og lidt Bogstavregning. I Geometrien Indledningen.

I Cl. A og B. Almindelig Regning.

Historie.

IV. Cl. Den gamle Historie og Geographie indtil det macedoniske Monarchie, Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Polen, Ungarn, Tyrkiet, det græske Keiserdømme, de asiatiske Stater, Frankrig indtil 1789; Candidaterne have tillige repeteret det Dvrige; med disse er desuden i sidste Dvartal i særskilte Timer gennemgaaet et synchrontistisk, foruden paa den almindelige Dversigt, tillige paa Culturhistorien, historisk Literatur m. M. beregnet, Slutningscurfus.

III Cl. Den gamle Historie og Geographie indtil det macedoniske Monarchie, det græske Keiserdømme, de asiatiske Stater, Frankrig, Danmark indtil 1397.

II Cl. A. Den gamle Histor. indtil 264 f. Chr., Ungarn, Tyrkiet, det græske Keiserdømme, Staterne i Asien.

II Cl. B. Danmark. Norge. Sverrig. Rusland. Preussen. Polen.

I Cl. A. Historiens vigtigste Begivenheder indtil Revolutionen i Frankrig efter Kosods mindre Verdenshistorie.

I Cl. B. Danmarks Historie fra Calmarunionen til de nyeste Tider efter Munthes Fædrelandshistorie.

Geographie.

IV Cl. Den almindelige Indledning til Geographien og den specielle Indledn. til Europa, Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Sydskland, Østerrig, America og Australien; Candidaterne repeteret det Dvrige.

III Cl. Turkestan, det chinesiske Rige, Indien, Japan, Africa og America.

II Cl. A. Asien og Africa.

II Cl. B. Norge, Sverrig, Rusland, Preussjen, Tydskland, Østerrig, England, Danmark, Holland og Belgien.

I Cl. A og B. Hele Ingerslevs mindre Geographie.

De brugte Lærebøger i Historie og Geographie ere i 4de og 3die Klasse Kosfods Udtog af Verdenshistorien, Ingerslevs Geographie og Königsfeldts gamle Geographie, i 2den Cl. **A** og **B** de to førstnævnte.

Skrivning.

Heri undervises 3 Timer ugentligt i hver af de 4 nederste Classer. De to øverste Classer ere fritagne, men det paasees at Disciplene ved deres skriftlige Arbejder ogsaa beslutte sig paa at skrive en reen og tydelig Haand.

I det nye Skoleaar er bestemt at bruge følgende Bøger i de forskjellige Classer, ved hvilken Leilighed det i de høiere Classer, hvad Latin og Græsk angaaer, tilføies hvilket Stykke af Bogen man agter at læse, forsaavidtsom ikke hele Bogen kan blive læst.

IV Cl. Ciceros **Disputt. Tusc.** 4de Bog (Tregders Udg.), **Talerne mod Catilina** (Madvig's Udg.); **Hor. Od.** 1—4de Bog (Tauchnitz); **Virg. Æneide** 1—3die Bog (Tauchnitz); **Livius** 29de Bog (Tauchnitz); **Madvig's latinske Gramm.**; **Bojesens romerske Antiquiteter**; **Dydssæen** 13de—15de Bog (Tauchnitz); **Herodot** 6te Bog (Tauchnitz); **Xenophons Memor. Socr.** 1—2den Bog (Tauchnitz); **Platos Apol. Socr. og Crito** (Elberlings Udg.); **Langes græske Gramm.**; **Bojesens græske Antiquiteter**; et græsk **N. Test.**; **Genesis**; **Whittes hebr. Gramm.**; **Borrings Etudes, partie en prose** (3die Udg.) og **partie en vers**; **Sammes franske Stiløvelser** (3die Udgave) og **Gramm.** (4de eller 5te Udg.); **Hjorts tydske Læsebog**, **Meyers tydske Gramm.**, **Grønbergs tydske Stilopgaver**, **Fogt-**

manns Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Ursins Geometri, Fallesens Arithmetik, Kofods Udtog af Historien, Ingerslevs Geographi, Königsfeldts gamle Geographi; et Atlas *) til den nye og et til den gamle Geographi.

III Cl. Ciceros Cato Major; Talerne mod Catilina (af begge Madvigs Udgave), Livius 29de Bog (Tauchnitz), Davids Metamorphoser 2den Bog (Feldbauschs Chrestomathi), Madvigs lat. Gramm., Bojesens romerske Antiquiteter; Ingerslevs Materialier, 2den Samling; Odysseen 13de—15de Bog (Tauchnitz), Langes græske Gramm.; Genesis; Whittes hebr. Gramm.; Borrings Etudes, partie en prose (3die Udg.); Sammes Gramm. (5te Udg.) og Stiløvelser (3die Udg.); Hjorts tydske Læsebog, Meyers tydske Gramm.; Fogtmanns Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Ursins Geometri, Fallesens Arithmetik, Kofods Udtog af Historien, Ingerslevs Geographi, Königsfeldts gamle Geographi, et Atlas til den nye og et til den gamle Geographi.

II Cl. A. Julius Cæsar de B. Gall. 6te Bog (Eberlings Udg.), Madvigs lat. Gramm., Bojesens romerske Antiquiteter, Trojels Exempelsamling, Langes græske Læsebog og Grammatik (4de Udg.), Borrings franske Læsebog for Mellemklasser (4de Udgave), Sammes Grammatik (5te Udgave), Hjorts tydske Læsebog profaisk Deel (2den Udgave), Meyers tydske Grammatik, Balles Lærebog, Herslebs større Bibelhist., Ursins Geometri, Sammes Regnebog, Kofods Udtog af Historien, Ingerslevs Geographi, et Atlas til den nye og et til den gamle Geographi.

---

*) Til den nye Geographi anbefales Blakensteiners Atlas, til den gamle Stiellers (à 8 R.).

II Cl. B. Cornelius Nepos (Zauchnitz), Madvigs latinske Gramm., Trojels Exempelsamling; Langes græske Læsebog og Grammatik (4de Udg.); Borrings franske Læsebog for Mellemklasser (4de Udgave); Riises større tydske Læsebog; Meyers tydske Grammatik; Balles Lærebog, Herslebs større Bibelhist., Ursins Geometri, Sammes Regnebog, Rosfods Udtog af Historien, Ingerslevs Geographi, et Atlas til den nye og et til den gamle Geographi.

I Cl. A. Borgens lat. Læsebog, Madvigs lat. Gramm. (Udtoget), Trojels Exempelsamling, Borrings Manuel (4de Udgave), Riises større tydske Læsebog, Balles Lærebog, Herslebs mindre Bibelhist., Molbechs danske Læsebog, Borgens Veiledning, Doppermanns danske Gramm., Ursins Regnebog, Rosfods fragmentariske Historie, Ingerslevs Udtog af Geographien, et Atlas til den nye og et til den gamle Geographi.

I Cl. B. Borgens lat. Læsebog, Madvigs Gramm. (Udtoget), Borrings Manuel (4de Udg.), Riises mindre tydske Læsebog, Balles Lærebog, Herslebs mindre Bibelhistorie, Molbechs danske Læsebog, Borgens Veiledning, Doppermanns danske Gramm., Ursins Regnebog, Munthes Fædrelandshistorie, Ingerslevs Udtog af Geographien, et Atlas til den nye Geographi.

Schema over den offentlige Examen i Frederiksborg lærde Skole i Aaret 1844

Torsdagen den 19 September.

- 8—11. Alle Cl. lat. Stil. N. Kø. Lu. Kr. B. Lo. *)
 11—1. I Cl. A og B. Regneprove. H. Lo. Lu.
 3—6. Alle Cl. dansk Stil. N. Kø. H. Kr. B. Lu.

Fredagen den 20 September.

- 8—11. IV Cl. Latin. N. B. F.
 12—3. I Cl. A. Latin. N. B. F.
 5—8. II Cl. A. Fransk. Kr. B. F.
 8—11. II Cl. B. Hist. og Geogr. Lo. Kø. H.
 12—2. II Cl. B. Tydsk. Kr. H. Lu.
 5—7. I Cl. B. Religion. Lo. Kø. Lu.

Lørdagen den 21 September

- 8—11. IV Cl. Græsk. N. B. F.
 12—2. II Cl. B. Fransk. N. Kr. F.
 5—8. III Cl. Fransk. B. Kr. F.
 8—11. II Cl. A. Mathematik. H. Kr. Lu.
 12—2. I Cl. B. Hist. og Geogr. Lo. Kø. H.
 5—7. I Cl. A. Religion. Lo. Kø. Lu.

Mandagen den 23 September.

- 8—11. III Cl. Græsk. N. B. F.
 12—3. III Cl. Tydsk. Kr. Lo. F.
 5—8. II Cl. A. Tydsk. Kr. B. F.
 8—11. IV Cl. Mathematik. Kr. H. Lu.
 12—2. I Cl. B. Religion. Lu. Kø. H.
 5—8. I Cl. A. Hist. og Geogr. Lo. N. Kø.

---

*) De inspectionshavende, censurerende og examinerende Læreres Navne tilføies med deres BegyndelsesBogstaver.

Tirsdagen den 24 September.

- 8—11. II Cl. B. Græsk. N. B. F.
 12—3. IV Cl. Religion. Lu. H. F.
 5—7. I Cl. B. Latin. Lo. B. F.
 8—12. III Cl. Hist. og Geogr. Kø. Kr. Lo.
 1—3. III Cl. Hebr. Kø. N. B.
 5—8. II Cl. A. Religion. Lu. Kr. H.

Onsdagen den 25 September.

- 8—11. IV Cl. Hist. og Geogr. Kø. Lo. F.
 12—3. II Cl. A. Græsk. B. N. F.
 5—8. II Cl. B. Latin. B. N. F.
 8—12. III Cl. Mathematik. H. Kr. Lu.
 1—3. I Cl. B. Tydsk. Kr. H. Lu.
 5—8. I Cl. A. Tydsk og Fransk. Kr. Lo. Kø.

Torsdagen den 26 September.

- 8—12. IV Cl. Tydsk og Fransk. Lo. B. F.
 1—3. IV Cl. Hebraisk. Kø. N. F.
 5—8. II Cl. A. Latin. N. B. F.
 8—12. III Cl. Religion. Lu. Kø. H.
 1—3. I Cl. B. Fransk. Kr. B. Lu.
 5—8. II Cl. B. Math. H. Kr. Lu.

Fredagen den 27 September.

- 8—12. III Cl. Latin. N. B. F.
 8—12. II Cl. A. Hist. og Geogr. Kø. Lo. H.
 12—1. Alle Classer Sangprøve.
 1—2. Alle Classer Gymnastikprøve.

Løvdagen den 28 September Kl. 8 Formiddag begynder
 Prøven over de nyanmeldte Disciple. Derefter holdes Cen-

suren. Fredagen den 4 October Kl. 10 holdes Translocationen, og næste Dag til sædvanlig Tid tager Underviisningen igjen sin Begyndelse.

Disciplenes Fædre og Børgere samt andre Skolens Belyndere indbydes herved til at bære den offentlige Examen's mundtlige Deel og Translocationen med deres Nærværelse.

Frederiksborg den. 1 September 1843.

Dr. H. M. Flemmer.